

HELSINGIN MATKAILUYHDISTYS - MATKAILUN MONITOIMITALO

Risto Välttilä (toimittanut Timo Elo)

Helsingin Matkailuyhdistys aloitti toimintansa vain kuukausi talvisodan päättymisen jälkeen vuonna 1940. Suomen Matkailijayhdistyksen, sittemmin Suomen Matkailuliiton alueyhdistykseksi perustettu Helsingin Matkailuyhdistys on siten toiminut jo seitsemän vuosikymmentä matkailun ja retkeilyn edistämiseksi Helsingissä ja sen lähiympäristössä.

Sotavuosien jälkeen yhdistyksen toiminta kasvoi voimakkaasti erityisesti vuoden 1952 olympiakisojen innoittamana. Rautatieaseman Hotellikeskus ja yhdistyksen oma Helsinki This Week -lehti perustettiin vuonna 1956 palvelemaan Helsinkiin saapuvia turisteja paremmin.

Vireä jäsenoiminta

Jäsenmatkoja ja -retkiä alettiin järjestää 1970-luvulla säännöllisesti. "Geselliuksen, Lindgrenin ja Saarisen vasta avattuun jugend-kotiin Hvitträskissä oli hankala matkustaa julkisilla kulkuneuvoilla, joten järjestimme sinne opastettuja bussimatkoja Helsingistä," toimitusjohtaja Risto Välttilä muistelee. "Tästä alkoi vireä jäsenoimintamme." Yhdysytteenä oli pieni Helsingin Matkailuyhdistys tiedottaa -jäsenlehti, jonka tapahtumakalenterissa julkaistiin yhdistyksen matkatarjontaa. Lehti postitettiin parhaimmillaan lähes 10.000 jäsenelle kotiin.

Tapahtumakalenteri täyttyi useista kohteista ja retkistä Helsingissä: suosittuja olivat Vermon ravit, juusto- ja viini-illat, uskontokuntakierrokset, tutustumiset Hietaniemen hautausmaahan, laskiais-, vappu- ja äitienpäivätapahtumat. Lisäksi yhdistys järjesti opastettuja kierroksia moniin museoihin ja näyttelyihin.

Helsingin ja lähiseudun kohteiden lisäksi yhdistys tuotti erilaisia kotimaan teemamatkoja ympäri Suomea: Hangosta Nuorgamiin ja Vaasan Raippaluodosta Ilomantsin Möhköön. Mielenkiintoisten sokkomatkojen matkaohjelma pidettiin yllätyksenä osallistujille. Innolla on matkaan lähdetty myös Länsirannikon salaatti-, Itärannikon rosolli- ja Leminsärä -matkoille tai ruskamatkoille kaikkiin Lapin

osiin. Täyteen myytiin myös teatteri- ja taidematkat Turkuun, Poriin, Hämeenlinnaan, Tampereelle, Lahteen, Kouvolaan, Kotkaan ja kauemmaksiin.

Erityismaininnan jäsenten kestopuolueesta saa Savonlinnan oopperajuhlamatkat, joita yhdistys on järjestänyt ensimmäisenä ryhmämatkanjärjestäjänä jo vuodesta 1973 alkaen. Yhdistys on ollut siis uranuurtajana moniin kotimaan yllättäviinkin matkakohteisiin. Tällä tavalla Helsingin Matkailuyhdistys oli esimerkkinä myös kaikille muille Suomen Matkailuliiton alueyhdistyksille.

Uusien ja jännittävienkin matkakohteiden ohella yhdistys on pitänyt myös vuosikokouksensa mielenkiintoisissa paikoissa, kuten Lallukan taiteilijakodissa, Säätälössä, Karjala-talossa, VPK-talossa Kauniaisissa, Helsingin kaupunginmuseon kalliosuojassa, Fur Centerissä, Vientitalossa, Ritarihuoneella ja yliopistomuseo Arppeanumissa.

Jäsenmatkat ulkomaille

Jäsenmatkojen suosio kasvoi niin suureksi, että myyntijärjestelmää jouduttiin nopeasti tehostamaan. Suurta kysyntää kuvaa se, että tiettyinä ilmoittautumispäivinä ovien ulkopuolella oli lähes sadan jäsenen jono ja puhelimet soivat kuumina. Paikalle saapuneille järjestettiin jonoon jopa kahvitarjoilua.

Pian havaittiin, ettei kotimaa enää riittänyt. Oli lähdettävä ulkomaille ja vieläpä jäsenten toivomuksesta. Ensimmäisenä kohteena oli Moskova vuonna 1974. "Moskovan tähdet" -festivaaleille lähti lähes 100 jäsentä. Samana vuonna yhtä moni matkusti Öölänin uutta siltaa ihaillemaan.

"Vuonna 1975 sain idean lähteä junalla Siperiaan ja Keski-Aasiaan. Matka kesti kolme viikkoa, ja mukaan kahdelle matkalle tuli yli 60 henkilöä. Samana vuonna suurmenestykseksi muodostui matka Salzburgin musiikkijuhlille. Mukaan ilmoittautui 350 musiikinystävää, joista ensimmäisenä vuonna mukaan mahtui vain 30, koska pääsylippuja oli erittäin vaikea saada edes tälle joukolle. Matkaa tois-

Risto Välttilä

Helsingin Matkailu Oy:n toimitusjohtaja 1989-95

Helsinki Expert Oy:n toimitusjohtaja 2005-08

Helsingin Matkailusäätiön asiamies 2007-

Helsingin Matkailuyhdistys ry:n toiminnanjohtaja 2008-

Helsingin Matkailijayhdistys ry:n

- myyntivirkailija
(Hotellikeskus) 1968-70,
- sihteeri 1972-73,
- toiminnanjohtaja 1974-75,
- toimitusjohtaja 1976-2008

tettiin sittemmin kymmenen kertaa, kun keksimme oivan pääsylippujen tilaustavan,” Risto Välttilä muistelee.

Alkuaikoina, esimerkiksi jo vuonna 1976, tarjottiin yhden ainoan vuoden aikana matkoja muun muassa Ahvenanmaalle, Kainuuseen, Lappiin, Tallinnaan, Petroskoihin, Riikaan, Unkariin, Norjaan, Puolaan, Englantiin, Itävaltaan, Sveitsiin ja Jäämerelle. Sittemmin yhdistyksen matkatarjonta yhä vain laajeni, kunnes jo 1980-luvun alussa mentiin lähes kolme viikkoa kestäväälle junamatkalle Kiinaan ja lentäen New Yorkiin, Washingtoniin sekä Floridaan.

”Olemme monesti olleet ensimmäisiä matkanjärjestäjiä uusiin matkakohteisiin tai sitten olemme matkustaneet matkakohteeseen mitä mielenkiintoisimmilla tavoilla. Shaahin aikaiseen Iraniin teimme matkaa niin lentokoneella kuin laivalla Kaspiannmeren poikki ja palasimme junalla takaisin. Japaniin puolestaan matkustimme Siperian halki sekä lentäen että junalla ja edelleen laivalla Vladivostokista Jokohamaan. Myös junamatkoistamme itärajamme toiselle puolen Neuvosto-Karjalan ja Kuolan kautta aina Petsamoon ja Kirkkoniemeen asti tuli moneksi vuodeksi erittäin suosittuja.”

”Kaiken kaikkiaan tehtiin Neuvostoliiton eri osiin vaihtelevin teemoin yli 60 matkaa. Jo 1980-luvulla matkasimme Grönlantiin, Huippuvuorille, tuolloin matkailijoilta lähes suljettuun Albaniaan, Etelä-Afrikkaan ja maapallon toiselle puolelle Uuteen Seelantiin. Erityisen suosittuja olivat parinkymmenen vuoden ajan ruoka-, viini- ja kulttuurimatkat Pariisiin ja muualle Ranskaan. Kaikkiaan jäsenmatkoillemme ja muihin tapahtumiin on osallistunut yli 40.000 henkilöä,” Risto Välttilä kertoo.

Kova hintakilpailu, laaja matkatarjonta Euroopan eri osiin ja kaukomaille ovat saaneet Matkailuyhdistyksen palaamaan juurilleen tarjoamalla jäsenille monimuotoisia ja laadukkaita teemamatkoja lähiseudulle ja muualle Suomeen lähinaapureita unohtamatta.

Liiketoiminta yhtiötetään

”Yhdistyksen laajaa liiketoimintaa oli kaikki Helsinkiin saapuvia turisteja palveleva toiminta, mistä esimerkiksi entinen Opaskeskus, nykyisin Ryhmät & yritysvieraat on suurin yksikkömme. Merkittävä on myös Sightseeing-osasto, joka järjestää vuosittain säännöllisiä kiertoajeluja yli 40.000:lle matkailijalle 12 kielellä, erikoisuuksina stadin slangia ja

latina,” toimitusjohtaja Risto Välttilä kertoo.

”Merkittävää on, että tasavallan presidentin kanslian kanssa sovimme Presidentin linnan opaskierrosten aloittamisesta 1994. Saman vuoden keuhkolla avattiin myös presidentin virallisen asunnon, Mäntyniemen opastetut kierrokset yleisölle. Yhdistys järjesti oppaiden koulutuksen, hoiti ryhmätilatukset ja myi Mäntyniemen sisäänpääsyliiput ennen näkemättömässä suosiossa,” muistelee Risto Välttilä.

Vuonna 1983 erityinen matkailijan kaupunkikortti (Helsinki Card) otettiin käyttöön toisena maailmassa Tukholman jälkeen. Nykyään tällaisia etukortteja on Euroopassa noin 50 johtavassa matkailukaupungissa. Kortti tarjoaa yli sata erilaista etua: ilmaiset matkat HKL:n liikennevälineissä, vapaat sisäänpääsy museoihin ja nähtävyyksiin sekä etuja ravintoloissa.

”Helsingin kaupungin Pohjoisesplanadin matkailuneuvonnassa sijaitseva Tour Shop -matkatoimistomme myy omia tuotteitamme: muun muassa kiertoajelulippuja, Helsinki-kortteja sekä pakettimatkoja ja retkiä lähikohteisiin, Lappiin, Tallinaan, Tukholmaan ja Pietariin. Tour Shopin asiakkaista 95 prosenttia on ulkomaalaisia.

Erityisen iloinen olen siitä että yhdistyksemme kaksi vanhinta tuotetta ja palvelua voivat edelleen hyvin. Helsinki This Week -lehti ja Hotellikeskus ovatkin urani ensimmäiset matkailutuotteet,” toteaa Risto Välttilä.

Helsingin Matkailuyhdistyksen toiminnassa ensisijalla on ollut laatu, mistä myös Matkailun edistämiskeskus MEK palkitsi yhdistyksen vuonna 2000

ensimmäisellä laatupalkinnollaan. Yhdistys on saanut yli kymmenen palkintoa ja kunniakirjaa sekä toiminnastaan että tuotteistaan.

Myynnin yhä kasvaessa yhdistyksen vuosikokous päätti yksimielisesti vuonna 2004 yhtiöittää yhdistyksen liiketoiminnan Helsinki Expert Oy:ksi, jonka koko osakekannan Helsingin Matkailuyhdistys omisti. Yhtiöittämisvuonna yhdistyksen kokonaismyynti oli 4,5 miljoonaa euroa, ja sen palveluksessa oli vakituisesti 30, kesäisin yli 60 henkilöä kuudessa eri toimipisteessä. Lisäksi se työllisti 250 auktorisoitua opasta. Yhdistyksen tuotteita käytti tai niihin tutustui vuosittain yli miljoona matkailijaa.

Matkailun moniosaaja

Risto Välttilä tuli Helsingin Matkailuyhdistyksen palvelukseen vuonna 1968 opiskelunsa ohella, ja valittiin yhdistyksen sihteeriksi 1972. Nelikielisenä julkaistun Helsinki This Week -lehden päätoimittaja hänestä tuli 29-vuotiaana vuonna 1973. Seuraavana vuonna hänet nimitettiin yhdistyksen toiminnanjohtajaksi, sittemmin toimitusjohtajaksi.

”Yhdistyksen kokonaishenkilökuntamäärä ‘pääkonttorissa’ tuolloin Annankadulla oli yksi – siinä minä sihteeritoiminnanjohtajana ja lisäksi Hotellikeskuksessa kolme neljä työtoveria,” muistelee Risto Välttilä.

Vuoden 2005 alusta alkaen Risto Välttilä on ollut myös yhdistyksen kehittämisen liiketoiminnan, Helsinki Expert Oy:n toimitusjohtaja. Hänen aikanaan Helsingin Matkailuyhdistyksestä ja Helsinki Expertistä on kehittynyt matkailualan monitoimitalo.

Tempeliahukion kirkko on Helsinki Expertin kiertoajelujen suosituimpia pysähdyspaikkoja.

Tytäryhtiö

Helsingin Matkailuyhdistys perusti myös pääkaupunkiseudun kolmen kaupungin ja alueen matkailuelinkeinon harjoittajien kanssa Helsingin Matkailu Oy:n. Yhtiö myi ja markkinoi muun muassa TV-mainoksin Suomessa edullisia Helsinki-paketteja, jotka sisälsivät hotellimajoituksen, aamiaisen, Helsinki-kortin ja tarvittaessa myös lento-, juna- tai bussimatkat Helsinkiin ja teatteri- ooppera- ja konserttiliput. Risto Välttilä oli hankkeen alkuunpanija ja Helsingin Matkailu Oy:n ensimmäinen toimitusjohtaja oman päätyönsä ohella vuosina 1989-95.

Omaisuuksien säätöittäminen

Helsingin Matkailuyhdistys ry:n ja Helsinki Expert Oy liiketoiminta on ollut alusta alkaen kannattavaa. Sen sijaan Matkailuyhdistyksen jäsenmäärä oli vuonna 2007 enää vain kymmenesosa parhaimmista lukemistaan. Keskeinen syy jäsenmäärän romahtamiseen oli keskusjärjestön, Suomen Matkailuliiton konkurssi vuonna 2001.

Matkailuyhdistyksen keskeinen omaisuus: kaksi arvokasta liikehuoneistoa Lönnrotinkadulla sekä Helsinki Expert Oy:n koko osakekanta päätettiin siirtää yhdistyksen vuonna 2007 perustaman Helsingin Matkailusäätiön nimiin. Helsinki Expert Oy jatkaa ja kehittää liiketoimintaansa, ja yhdistys toimii edelleen palvelemalla jäseniään. Matkailusäätiö taas jatkaa Matkailuyhdistyksen aatteellista ja yleishyödyllistä, lähes 70 vuotta kestänyttä toimintaa sekä hyödyntää lahjaksi saamaansa omaisuutta. Säätiön pääasiallisena tarkoituksena on matkailun edistäminen erityisesti Helsingin seudulla.

YHDISTYS MATKALLA

Helsingin Matkailuyhdistys, Helsinki Expert ja Helsingin Matkailusäätiö

- 1940 Yhdistys perustettiin, toimisto rautatieasemalle.
- 1951 Henkilöjäseniä 11 270. Jäsentoiminta viriää.
- 1952 Olympiavuonna vilkasta neuvontatoimintaa, opaskerho syntyy.
- 1956 Hotellikeskus ja Helsinki This Week perustettiin.

- 1968 Ostettiin oma osakehuoneisto Annankatu 10 C (53 m²). Hotellikeskus muutti rautatieaseman Kaivokadun puoleisesta keskushallista Lipputoimistohalliin.
- 1972 "Helsingin Matkailuyhdistys tiedottaa" - jäsenlehti alkoi ilmestyä ja vilkas jäsenmatkatuotanto kotimaahan käynnistyi.
- 1974 Ensimmäiset jäsenmatkat ulkomaille.
- 1975 Hotellikeskus muutti rautatieaseman tunnelitasoon.
- 1976 Ostettiin aikaisempaa suurempi toimisto (101 m²) samasta talosta Annankadulta.
- 1977 Helsingin Matkailuyhdistyksestä tuli Suomen Matkailuliiton aluetoimisto.
- 1979 Museoesite ilmestyi ensimmäisen kerran yhteistyössä museoiden ja Helsingin kaupungin matkailutoimiston kanssa.
- 1980 Opaskeskus perustettiin. Ostettiin Lönnrotinkadulta kaksi uutta toimistohuoneistoa (215 + 139 m²), joista suurempi saneerattiin omaan käyttöön, pienempi vuokrattiin. Helsinki-kalenteri julkaistiin ensimmäisen kerran (-84). Yhdistyksen 40-vuotisjuhla juna rautatieasemalta Kauppatorille, telttajuhla Meritorilla.
- 1981 Helsinki Journal ilmestyi yhteistyössä Finnlinesin, MEKin ja Helsingin kaupungin matkailutoimiston kanssa (-92).
- 1983 Helsinki-kortti otettiin käyttöön ja kunniamaininta Paras Matkailutuote -kilpailussa.
- 1984 Hotellikeskus muutti Finnairin City Terminaalitaloon, Asema-aukio 3.
- 1985 Elektroninen hotellivarauslaitteisto Helsinki-Vantaan lentoasemalle (-97).
- 1986 Yhdistys perusti Varauskeskus HELVI:n ja Helsinki-paketit, jotka palkittiin kunniamaininnalla Paras Matkailutuote -kilpailussa. Delightful Helsinki -viikoittaista ohjelmaa yksilömatkailijoille (-87).

- 1988 Yhdistyksen kokoama Kokous-Helsinki pal-
kittiin kunniainnalla ja valittiin
Euroopan parhaaksi alan tuotteeksi. Macin-
tosh-tietokoneet otettiin käyttöön.
- 1989 Hotellikeskuksen HOTKE-varausjärjestelmä
luotiin ja otettiin käyttöön. Yhdistyksestä
kuumailmapallojentojen varaamo. Tuotelogo-
jen ilme uudistettiin yhtenäisiksi. Helsingin
Matkailu Oy aloitti toimintansa yhdistyksen
tiloissa.
- 1990 Yhdistyksen iso 50-vuotisvastaanotto juhla-
teltassa Rautatietorilla. Opaskeskuksen tuo-
tekehitys vilkastui: säännölliset opastetut
kävelykierrokset, teemakierrokset ja eri lai-
set paketit syntyivät. Opaskeskukselle luotiin
SAMPISA -varausjärjestelmä. Pääkaupunki-
seudun kartta julkaistiin yhteistyössä pää-
kaupunkiseudun matkailutoimistojen kanssa
(-92).
- 1992 Hotellikeskus muutti Rautatieaseman itäi-
seen siipeen.
- 1994 Molemmat toimistohuoneet yhdistettiin
omaan käyttöön. Yhdistys aloitti Presiden-
tinlinnan ja Mäntyniemen opastetut tutustu-
miskierrokset. Säännölliset puolipäiväretket:
Porvoo ja Hvitträsk-Ainola käynnistyivät.
- 1996 Helsinki ryhmille -tuotanto käynnistyi. Hel-
sinki Expert -nimi otettiin käyttöön. Sight-
seeing Desk avattiin Olympiaterminaliin
Silja Linen matkustajille. Matkailutoimittaji-
en Kilta valitsi Risto Välttilän Vuoden Matkai-
luhenkilöksi.
- 1997 Säännölliset opastetut kaupunkikiertoajelut
aloitettiin omalla nimellä. RetkiExpert Hel-
singin kaupungin matkailutoimistoon avatiin.
Tilausjulkaisu "Eteläinen Suomi" Helsin-
ki Expertin kokoamana ilmestyi.
- 1998 Lastenkierros "Kadonneen kruunun jäljillä"
Suomenlinnaan yhdessä Ehrensvärd-seu-
ran kanssa. Kaupunkikiertoajelutoi-
minta laajeni: ensimmäiset venäjänkieliset
kiertoajelut. Finnish Lakes and Forest -luon-
toretket Nuuksiin alkoivat. RetkiExpertistä
tuli Tour-Expert. Helsinki Expertin omat ko-
tisivut internetissä avattiin.
- 1999 Kiertoajelut Viking Linen terminaalista aloi-
tettiin. Kiertoajeluiden lähtö ja Lippu-
kioski Esplanadin puistoon. Finnairin Blue
Wings -erityismaininta lasten seikkailu-
kierrokselle
- 2000 Uusi Audio Sightseeing 10 kielellä, mm. la-
tina. Fiskars mukaan puolipäiväretkien koh-
teeksi. Kiertoajelubussit maalataan kulttuu-
rikaupunkivuoden väreillä. Lasten seikkailu-
-kierros mukana Helsingin Juhlavuoden pos-
timerkeissä. Helsinki-kortti kulttuurivuoden
tunnusväreissä. Yhdistyksen 60-vuotisjuhla-
vastaanotto Lönnrotinkadun toimistossa.
- 2001 Sightseeing-kierroksen kielivalikoimaan sta-
din slangi.
- 2002 TourExpertistä Tour Shop. Hotellikeskus
muutti rautatieaseman keskushalliin. Matkai-
lutoimittajien Killan Kestävä matkailuidea -
palkinto kävelykierroksille.
- 2004 Yhdistyksen vuosikokous päätti yksimielises-
ti yhtiöittää liiketoimintansa Helsinki Expert
Oy:ksi.
- 2005 Helsinki Expert Oy aloitti toimintansa.
- 2007 Yhdistys perusti Helsingin Matkailusäätiön.
Hotellikeskuksen uusi online-varaus-
järjestelmä otettiin käyttöön.
- 2008 Yhdistys lahjoitti omaisuutensa: kaksi ar-
vokasta liikehuoneistoa Lönnrotinkadulla
ja koko Helsinki Expert Oy:n osakekannan
Helsingin Matkailusäätiölle. Suomen mat-
katoimistoalan liitto (SMAL) palkitsi Risto
Välttilän kunniakirjalla hänen tekemästään
työstään matkatoimistoalan hyväksi. Helsin-
gin kaupungin matkailu- ja kongressitoimis-
ton järjestämässä kilpailussa Best of Helsinki
Awards -kilpailussa Risto Välttilä äänestettiin
vuoden matkailuvaikuttajaksi ja lisäksi hänet
palkittiin tässä samassa kilpailussa Elämän-
työ-palkinnolla.
- 2009 Säätiö aloittaa toimintansa